

Mantike

BENJAMIN ABEL MEIRHAEGHE

OERFUTURISME

Liv Laveyne
Gezien op 23 april 2025
Toneelhuis, Bourlaschouwburg Antwerpen

Tit for Tat. Het is de *to be or not to be* van ‘Mantike’. Is dit theater van voor het woord bestond of theater uit de scherven van de beschaving bijeengeveegd? Als oerfuturisme nog geen woord is dan heeft theatermaker Benjamin Abel Meirhaeghe het bij deze uitgevonden. Met alle égards voor de tekst van Louise Van den Eede, het spel van Marjan De Schutter én de ganse technische ploeg van Toneelhuis.

25 APRIL 2025

Vooraf drijven toefjes rook de zaal in; gesnurk en koorzang klinken. Alsof de wereld – een bol gas en magma - nog tot leven moeten komen terwijl de goden

nog slapen en de engelen waken. En wakker wordt die wereld! Getoeter van auto's, dreunende muziek en nerveuze zoeklichten die een glimp werpen op iets wat zich laat lezen als de gruzelementen van een beschaving: een stuk fries, kruiken, schilderijen...

Ergens daartussen dwaalt actrice Marjan De Schutter. Als was ze een museummedewerker verrijdt ze met een karretje een metershoog doek naar voor op de scène. Het schilderij van symbolist Arnold Böcklin verbeeldt Calyspo in haar grot. Verlegen verbergt De Schutter zich achter het schilderij en -als dat niet meer kan- verbergt ze haar gezicht achter haar handen. Ze is net als Calypso, de verborgene. De Schutter vertelt over de mythische titanendochter, die aan het oog van de bewoonde wereld onttrokken werd en verbannen op een eiland. Met de tragiek dat de mannen die er aanmeerden wel verliefd op haar konden worden maar haar altijd zouden verlaten. *Tit for tat, to be or not to be*.

Ze struint als een Calypso tussen alle spullen, want als ze de liefde niet kan houden, dan toch de herinneringen. Tussen de resten van de objecten struint ze ook tussen de woorden die Louise Van den Eede aaneengeregen heeft. Want eenmaal de mythe vertelt, verbrokkelt de taal in partikels waarin De Schuttert fungeert als deeltjesversneller. Ze is als een oerelement, deze spelende mens.

In een associatieve woordenbrij, spreekt ze zoals een orakel in raadsels spreekt. Soms lijkt het allemaal nonsens en dan plots raakt het aan alles. De titel van de voorstelling 'Mantike' refereert naar *Mantikê tékhnê*, de naam die de oude Grieken gaven aan de kunst van het voorspellen, de oertechniek om voortekens te zien in de vlucht van vogels, een bijenzwerm... . Kortom, de *mantike* fungeert als een soort medium.

Zo ook De Schutter. Zij speelt voor het eerst in haar carrière een monoloog. Een beetje beschroomd in een interview in De Standaard waarin gepolst werd naar haar persoonlijke zijn, zei ze: "Is het dan echt zo belangrijk wie ik ben?" Het is De Schutter ten voeten uit, ook hier op scène, is ze als een medium, een doorgeefluik van woord en gebaar, met de eerbied van een hogepriesteres en de opperste concentratie van een kind dat opgaat in zijn spel. Ze is een uur lang de tijdloze titanendochter tussen schepping en Apocalyps, tussen Calypso en Nostradamus, van *Big Bang* tot de vlammen van de Notre Dame. *Not my dame.*

De tekst van Louise Van den Eede zindert als vuur en tintelt als knettersnoep.

De tekst van Louise Van den Eede zindert als vuur en tintelt als knettersnoep. Van den Eede mag dan in het echte leven de dochter van Peter van den Eede (De HOE) zijn, in stijl is ze meer de theaterdochter van Jan Decorte. Maar haar als kopie benoemen zou oneer doen aan deze tekst die speelt tussen verheven lyriek en woeste klankuitstoot. Ze creëert haar eigen Esperanto, waar taalgrenzen vervagen en zintuigen bijeenkomen. Het spel van De Schutter maakt dat *zo* invoelbaar. Als zij "TOE-KOM-SST" zegt, dan zegt ze het alsof ze het woord voor het eerst proeft als een kind haar eerste woordje om het dan weer uit te braken als lava, vernietigend en tegelijk de grond vruchtbaar achterlatend.

Tegelijk, in al die verbrokkeling hanteert Benjamin Abel Meirhaeghe bijna een klassieke opbouw met entr'actes: wanneer de woorden zwijgen, mogen de beelden spreken. In een ritueel van rook, licht en klank zet hij de ganse theatermachinerie in gang. Met de bijzondere gewaarwording dat hoe meer zichtbaar dat raderwerk is hoe miraculeuzer het theater zich ook toont: het

scènedoek, de spots, de kale wand van de Bourla. Bij Meirhaeghe krijgt het de allure van industriële barok.

Dat eclecticisme resoneert ook in de *playlist*: gaande van het jonge technowonder Azdat tot de Disney romantiek van Mahler, over de elektro van SHNTZL tot Funky town van Lipss inc. “De hoge kunsten is een leeg graf en wij herschikken de relicten,” klinkt ergens in een van de weinig samenhangende zinnen in dit stuk. Het is misschien de beste samenvatting van deze ‘Mantike’. Of beter nog, het credo van deze generatie theatermakers die de grote zaal overgenomen hebben. Als grafrovers blazen ze het stof van de kunsten en stallen ze die eigenzinnig uit. *Everything makes sense* dan: zelfs seks met een oud vruchtbaarheidsbeeld en een *alien* ballon (om dat te geloven, moet je het stuk gaan zien!).